

Tömörkény István kérvénye

„a Somogyi-könyvtár segédkönyvtárnoki állásáért”

Tömörkény István életrajza, bár az író immár évtizedek óta a magyar irodalom nagy alakjának számít, meglehetősen hézagosan van föltárva. *Juhász Gyula* és *Ortutay Gyula* róla készült művei inkább könyvesszé, mint filológiai tanulmányok, *Kispéter András* monográfiája pedig kevésbé sikerült, adatai is szegényesek. Nem hoztak kielégítő eredményt a részletkutatások sem – a szétszórt adatokból még nem áll össze egy arányos és részleteiben is megbízható Tömörkény-életrajz. Így érthető, ha az író könyvtárosságának eseménytörténete és részletei is kevésbé ismertek, jóllehet a közelmúltban kísérlet történt föltárásukra. (*A Somogyi-könyvtár száz éve. Szerk. Péter László. Szeged, 1984. 60., 69–88. l.*)

A dokumentum, melyet a Móra Ferenc Múzeum irodalomtörténeti gyűjteménye őriz *80.1.5. szám* alatt, e helyzetet javít valamiscskét. E kérvénnyel pályázta meg ugyanis az író a Somogyi Könyvtár segédkönyvtárnoki állását 1899-ben. A folyamodvány szövege:

Méltóságos főispán úr!

A Szegedi Somogyi-könyvtárnál megüresedett segédkönyvtárnoki állásra, amelyre Szeged szab. kir. város hatósága 4215/1899. elnöki szám alatt pályázatot hirdetett, teljes tisztelettel bejelentem a folyamodásomat.

Folyamodásomat, a pályázatra való nyilvános fölhívás értelmében az alábbiakkal támogatom:

Az I. szám alatt mellékeltem keresztlevél tanúsága szerint nagykorú magyar honos, a II. szám alatt mellékeltem erkölcsi bizonyítvány szerint feddhetetlen múltú és szegedi illetőségű vagyok.

Az I. számú melléklet hátlapján a m. kir.

belügyminisztériumi kiadóhivatal igazolja, hogy a bentirt Steingassner Istvánnal azonos vagyok, mire nézve még a vezetéknevem magyarosításáról szóló és Szeged szab. kir. (város) tanácsa által kiadott hivatalos értesítést is bátorkodom III. szám alatt ide mellékelni.

A IV. szám alatti iskolai bizonyítvány igazsága szerint a középiskola négy osztályát elsőrendű eredménnyel végeztem.

Az V. számon mellékeltem gyógyszerési abszolutorium szerint a gyógyszerészetet Szegeden az 1882., 1883., 1884. és 1885. években kitanultam s a VI. számú bizonyítvány szerint ugyanitt mint segédgyógyyszerész voltam alkalmazva.

A VII. számú melléklet szerint 1886. márcziustól 1888. októberéig a „Szegedi Híradó” politikai napilap belső dolgozótársa voltam.

A VIII. szám alatt mellékeltem katonakönyv szerint 1888. októberétől 1891. szeptemberéig védkötelezettségemnek tettem eleget, a közös hadsereg állományában, mint katona, altiszt s végül mint I. osztályú számvívó s a hadtörvényszéki vizsgálatokhoz fölesküdtöt hites német-magyar tolmács.

Az említett évben történt szabadságoltatásom óta állandóan a „Szegedi Napló” politikai napilap belső dolgozótársa vagyok. Továbbá tárczaírója vagyok a „Pesti Napló” és a „Pesti Hírlap” politikai napilapoknak és több időszaki folyóiratnak. Utóbbi működéseim köztudomásúak lévén, azoknak okmánnyal való igazolását mellőzöm, míg a „Szegedi Napló”-nál töltött időről a IX. számú melléklet tanúskodik.

Szóban és írásban bírom a magyar és a német nyelvet, olvasásban a latint és a francziát, melyek mindannyiából a IV. számú melléklet szerint elsőrendű eredménnyel [igy!] tettem vizsgálatot. Mint katona, annak idején a serbo-bosnyák s a vele rokon szláv nyelvek ismeretében

tettem némi jártasságra szert, de csak a szóbeli beszédben.

Mint írónak, önálló köteteim „Szegedi parasztok és egyéb urak” – „Jegenyék alatti” – „Betyárlegendák” czímeken jelentek meg, továbbá a Franke–Komjáthy-féle, általam javított és bővített „Konyha vegytana” a m. kir. közoktatásügyi minisztérium által a felsőbb leányiskolák részére elfogadott és ajánlott tankönyv. – Fölemlítem, hogy a m. kir. földművelésügyi minisztérium szociális osztályának főszo-
lított s működő munkatársa vagyok azon czélra, hogy a népolvasmányok köréből a szocialista irányzatú munkák helyesebb irányú dolgozatok által kiszoríttassanak.

Méltóságos uram.

Igazolandó a rendszeres hivatali teendőkhöz és kezelésben való jártasságomat és az ezekkel járó hivatali pontosságot, tisztelettel vagyok bátor itt még fölemlíteni, hogy :

a katonaságnál, mint számvivő, bár idegen nyelven kellett dolgoznom, az ottani igényeknek teljesen megfelelttem, mit a VII. szám alatt mellékeltem katonakönyv 6-dik oldalán a „különös

használhatóság” rovatába tett hivatalos bejegyzés igazol, továbbá hogy

a tisztelettel ide mellékeltem X. számú okmány szerint, mint a „Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége”-nek központi pénztárnoka, ezen szövetség megalakítása, illetve szervezése óta, az ezen állással járó irodai belső munkákban kifogástalanul működöm.

Pályázati kérvényemet méltóságod jóindulatába ajánlva, tisztelettel vagyok a méltóságos főispán úrnak

Szegeden, 1899. szeptember

alázatos szolgálja

Tömörkény István

(:Szent-György utca 15.)

A kérvény külszövege a következő szöveg olvasható: Méltóságos nagy-kállói Kállay Albert úrhoz, főrendi házi taghoz, s.a.t. mint Szeged szabad királyi város főispánjához intézett kérvénye Tömörkény István szegedi lakosnak (Szt. György-utca 15.), melyben a Somogyi-könyvtár segédkönyvtárnoki állásáért folyamodik. Tíz darab melléklettel. A külszöveg olvasható még az egykori főispáni hivatali iktatószám: 324/főispáni sz.

1899. septbr. 10.

Sajnos, a mellékletek nem maradtak meg (vagy valahol lappanganak). Ez az önéletrajznak is fölfogható irat azonban így is számos érdekességet mutat. Tömörkény tanulmányairól, nyelvtudásáról például igen értékesek adatai. Ugyancsak figyelemre méltó – bár nyilván a kérvényező helyzete diktálta kiemelését –, hogy az író megemlíti a földművelésügyi minisztérium számára végzett munkáját. Legérdekesebb azonban, úgy vélem, a kérvény egésze, az a magatartás, amely a folyamodó Tömörkényt e kérvénye alapján jellemzi: a szigorú tárgyyszerűség, s az, hogy nem írói munkásságát emelte ki, nem arra hivatkozott elsősorban (holott joggal lehetett volna büszke rá), hanem a – jó értelemben vett – hivatalnoki, tisztviselői erényeit. Löw Immanuel, a tudós szegedi főrabbi, akinek mint könyvtárbizottsági tagnak szava volt a kérvény elbírálásában, Tömörkény halála után joggal emelte ki – kicsit korábbi pártoló döntése igazolásául –, hogy a „bohémnek ismert Pista” milyen jó, milyen pontos és rendszerető tisztviselő lett.

MAKINA, 1905. UNIV. UT ÉS FÉLÉVES

Lengyel András